

Presentació

El 20 d'octubre de 2017 es va celebrar un cop més al Saló d'Or del Palau de Maricel de Sitges la sisena Jornada Mercat de l'Art, Col·leccionisme i Museus, gràcies a la iniciativa del Consorci del Patrimoni de Sitges i el suport de la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya. Si fem un primer balanç del camí recorregut, és molt evident que amb les jornades i els llibres corresponents hem encetat un tema potser encara poc present dins la nostra bibliografia referida a les arts, i hem mantingut el to obert i alhora el caràcter científic de les diverses ponències presentades i publicades al llarg d'aquests anys. Aquesta petita història d'èxit ens obligava enguany, però, a fer un parell de canvis. Ja hem exhaurit la possibilitat de titular amb noms diversos els volums que recullen les aportacions de cada jornada, per això hem decidit mantenir-ne la denominació amb l'afegit de l'any en què es realitza; d'aquesta manera es configurarà una sèrie de llibres homogenis que seran més fàcils d'identificar i de citar. També resultava imprescindible plantejar la versió digital i la difusió gratuïta a la xarxa del seu contingut, per tal de tenir un major impacte i una major presència entre les noves generacions. Per aquesta raó, ara el nou format editorial deixa la prestigiosa col·lecció interuniversitària Memoria Artium, que ens havia acollit fins ara, per passar a ser presents en el Dipòsit Digital de Documents de la Universitat Autònoma de Barcelona. Hem cregut, però, que fer una curta edició en paper també podia ser una iniciativa útil per garantir una presència complementària en biblioteques i per donar continuïtat a la sèrie de llibres iniciada el 2013 amb la publicació de les actes de la primera Jornada.

En aquest volum que ara es presenta hi ha tres aportacions sobre tres col·leccionistes històrics de perfil i abast molt divers: el polifacètic escriptor Pompeu Gener (1848-1920), el gran mecenes enamorat de Sitges Charles Deering (1952-1927) i l'inquiet bibliòfil i estudiós Eduard Toda (1855-1941). En el cas de Pompeu Gener tenim, amb el treball de Francesc Quílez, un primer intent de valorar aquest personatge des de la perspectiva de les arts, un enfo-

cament fins ara inèdit malgrat la popularitat de la seva figura i projecció. Gràcies a la llarga dedicació de Sebastià Sánchez Sauleda a l'estudi de la col·lecció de Charles Deering, objecte de la seva tesi de doctorat, en tenim ara un primer tast, on la complexa relació del pròcer americà amb Miquel Utrillo és revisitada amb noves dades i hipòtesis. Les múltiples curiositats i activitats d'Eduard Toda segurament hauran de donar per a diverses monografies, ja que sembla quasi impossible que una sola persona pugui abastar camps tan diversos. Aquí es parla de la faceta de Toda com a col·leccionista d'art oriental, fruit de la seva estada com a cònsol a la Xina. Mònica Ginés, experta sinòloga, ens presenta aquesta faceta tan singular del personatge i alhora analitza l'itinerari de les seves col·leccions, parcialment perdudes per al patrimoni de Catalunya.

L'estudi del col·leccionisme no només ha de centrar-se en episodis relativament llunyans, sinó que, com a fet cultural ple de vitalitat, també ha de tractar episodis recents; per això, amb el guiatge de Glòria Domènech es presenta aquí un primer panorama de la col·lecció personal i privada d'Antoni Tàpies (1923-2012). Aquesta es compon d'un selecte recull de peces d'art antic i contemporani de primer nivell, fruit de la recerca en el mercat antiquari i de l'intercanvi d'obra amb altres artistes amics. Més enllà del seu valor patrimonial, la col·lecció és també una clau imprescindible per entendre la sensibilitat del seu creador, que s'expressa molt íntimament mitjançant la seva activitat com a col·leccionista.

Hem procurat en cada jornada tractar de manera monogràfica una especialitat col·leccionista. El 2017 ha estat el tema del vidre antic, que va ser objecte d'una gran passió en les primeres dècades del segle xx. Ignasi Domènech, reconegut expert en el tema, ens presenta un aspecte totalment inèdit del fenomen: l'interès i l'estudi del vidre hispànic exclusivament en l'àmbit internacional, tractament que implica un enfocament nou, amb resultats especialment enriquidors i plens de novetats.

L'afecció col·leccionista depèn i estimula necessàriament el comerç de les obres d'art. També fem present aquest aspecte en cada una de les jornades de Sitges, tal com preveu el seu mateix títol. Miquel Àngel Capellà ens ha donat enguany una excel·lent mostra de les seves recerques entorn del mercat antiquari de les arts decoratives a Mallorca, amb un especial èmfasi en les relacions amb els col·leccionistes de Catalunya i en el tema tan apreciat aleshores del vidre antic.

Els museus de col·leccionista o les fundacions d'art sempre han estat presents en el nostre programa anual; però enguany també hem volgut parlar

d'un museu local, el de Valls, que ha estat el fruit no pas d'una sola iniciativa individual, sinó de diverses donacions i de la tenacitat del seus responsables al llarg dels temps, tal com ens explica Jordi París, el seu actual director. No es generen donacions o dipòsits als museus per part dels propietaris si aquests no veuen en els seus responsables el mateix tipus d'entusiasme i d'amor a les peces que han experimentat els col·leccionistes per aplegar-les amb esforç i despeses.

Amb la publicació de les ponències de la Jornada del 2017 encetem una nova etapa, un nou camí amb plena fidelitat al que hem recorregut fins ara, i amb la voluntat explícita de garantir-ne la continuïtat, mentre que alhora intentem millorar la nostra presència dins la comunitat científica gràcies a la xarxa. Un cop més, volem expressar el nostre agraïment als autors del volum pel seu treball desinteressat, al Consorci del Patrimoni de Sitges per la seva acollença, i a la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya pel suport econòmic a la iniciativa.

BONAVENTURA BASSEGODA
Universitat Autònoma de Barcelona

IGNASI DOMÈNECH
Consorci del Patrimoni de Sitges